

Felelősség

DUJ DZSÉNE ONLINE

Mit üzen egy roma vállalkozó élete a felelősségvállalás szempontjából?

Opre Csabáné Ica

Zsigmond nem Tiszavasváriban él, viszont cigány származása miatt érdekesnek és tanulságosnak érzem az életét, és fontosnak tartom a kérdéseinkre adott véleményét. Ő romungró származású, de első felesége oláh cigány volt. Vállalkozóként dolgozott, 100–150 ember tartozott a vállalkozásába, mely külső okok miatt tönkrement. Ezáltal elvesztette a hitellel terhelt családi házáat és a vállalkozását is. Többször is „padlóra került”, de kitartásának köszönhetően, mint egy fénix, mindig talpra állt.

– Annak idején, amikor Ön volt gyerek, milyen volt cigányként „gyereknek lenni” és iskolába járni?

Az 1960-as évek elején születtem. Szegény munkáscsaládban nevelkedtem fel a testvéreimmel. Hatan voltunk testvérek. Szegény, de boldog gyerekkorunk volt. Hálás is vagyok a szüleimnek, hogy annyi szeretetet kaptunk, főleg az édesanyánktól. Apám egész életében dolgozott, kevés ideje volt ránk, főleg mikor „szállózott”. Én 1968-ban kezdtem el az általános iskolát. Nagyon régen volt. Élénken emlékszem rá, hogy mennyire izgatott voltam, de mégis örömmel vártam. Volt egy ceruzám, meg két darab füzetem, de a tanulás elég jól ment. Hamar megtanultam a betűket, számokat. Nagyon rendes tanár nénink volt. Az alsó négy osztályt könnyedén vettem.

– Hogyan fogadták Önt a nem roma gyerekek, és voltak- e nem roma barátai?

– Az osztályunkban sok utcabeli gyerek volt, akikkel jó barátság alakult ki közöttünk. Ők magyarok voltak. Összesen négyen-öten voltunk cigányok a körülbelül 30-32 fős osztályban. Aztán felkerültünk ötödikbe, ahol már szétszedtek bennünket, és a legtöbben nem is ismertük egymást. Itt kezdődtek a problémák. Egyedül voltam az osztályban mint cigány. Az osztályból öt-hat gyerek folyamatosan lecigányozott, tetvesezett. Folyamatosan csúfoltak, néha verekedtünk is. De ennek ellenére én közepes tanuló voltam. A tanárok nem igazán foglalkoztak a cigányozással, csúfolódásokkal, verekedésekkel. Ez így ment két évig minden nap. Egyszer annyira túlzásba esett pár gyerek velem szemben a cigányozással, hogy komoly verekedés alakult ki közöttünk, és igazgatói megrovásban részesültem. Ez fájó volt, mert csak egyedül én kaptam büntetést. Ettől kezdve nem volt kedvem iskolába járni. Mindig csúfoltak, cigányoztak. Verekedtünk, így megint osztályfőnöki megrovást kaptam. Megint csak én egyedül. Akkor áthelyeztek másik iskolába. Sajnos meg is buktattak még olyan tantárgyból is, amiből négyes tanuló voltam – kémiából. Öszintén örültem annak, hogy nem kell ezekkel a gyerekekkel tovább együtt lennem. Az új iskolában nagyon rendes osztályfőnököm lett, egy kedves tanárnő. Ott az osztálytársaim hamar befogadtak.

– Hány osztályt tudott elvégezni, és hogyan tudott kiemelkedni a tanulás, a munka kapcsán?

– Jó sportoló voltam; foci, kézilabda. A városi felnőtt kézilabdacsapatba már 14 évesen meghívást kaptam. Elvégeztem a hetedik osztályt, és sajnos ott kellett hagynom az iskolát, mert mennem kellett dolgozni apámmal. Szegények voltunk, segíteni kellett a családot. Dolgoztam apámmal, viszont én nem akartam, hogy ne legyen meg a nyolc osztályom, ezért esti iskolába iratkoztam, hogy megszerezem a nyolcadik osztályt. Sikerült is.

– Milyen munkákat végzett aztán, hol dolgozott?

– A katonaság után egy nagy céghez mentem dolgozni. Elnöki sofőr lettem, ami kimagasló jövedelemmel járt az akkori fizetésekhez képest. Nagyon szerettem a munkám, és meg is becsültek engem is. Nagyon tiszteltem

a főnököm, egy végtelenül korrekt, becsületes, művelt ember volt. Sokat köszönhetek neki, rengeteget segített. A kollégák is elfogadtak, segítettek mindenben. Bízta bennem! De sajnos jött 1990 – és a leépítések. A főnökömet nyugdíjazták, minket végkielégítéssel elbocsájtottak. Elmentem dolgozni a Gameszbe. Ezek után nem úgy alakultak a dolgok, ahogy szerettem volna. Leégett a házunk, amíg a szüleimnél voltunk karácsony napján. Biztosításunk nem volt a házon. Mindenünk elégett. Volt annyi spórolt pénzünk, hogy eltakarítsuk a leégett ház romjait. Az OTP adott hitelt, és akkor még volt „szocpol” támogatás a gyerekekre. Építettünk egy öt szobás összkomfortos családi házat. Gondoltam egy nagyot, vállalkozó akartam lenni. Meg is csináltam a vállalkozásom, egy kft-t. Dolgoztam komoly, nagy multicégeknek is, útépítő munkákat. Eleinte jól ment minden, fizettek is tisztességgel, de sajnos nem mindig volt ez így később. Később teljesen tönkrementem különböző okok miatt, amiben én is hibát követtem el, de igazából egy másik cég tett tönkre. Elvesztettem mindenemet. A házunkat elárverezték, nem maradt semmink. A házra felvett hitelt a mai napig fizetem. Közben a családi életem is tönkrement, elváltunk. Most új családom van, és egy szoba-konyhas házban élünk a gyermekeinkkel.

– Ön hogy látja a felelősség kérdését: mennyiben felel magáért, másokért, miközben a saját sorsát alakítja? Ön szerint mindenki a maga sorsáért felel, vagy kell a külső segítség, ön hogy látja ezt?

– A felelősséget minden felnőtt embernek vállalni kell. Ez természetes. Felelősséggel tartozom a munkámért, a vállalkozásomért, a családomért, és felelős vagyok a kiskorú gyermekeimért is. Én úgy gondolom, hogy minden ember felelős egymásért is. Az ember felelős a sorsáért, de sajnos vannak olyan körülmények, amikor összecsapnak az ember feje felett a hullámok. Például elég egy rossz döntés, egy betegség, és ilyenkor jól jönne az emberek segítsége. Nehéz kérdés ez. Szerintem már akkor megpecsételődik az ember sorsa, amikor megszületik. Egy nyomorba született gyermek soha nem tudja úgy irányítani az életét, ahogy szeretné, vagy akarná. Kell a külső segítség. Ez a véleményem.

– Fontosnak tartja-e a tanulást?

– A cigányság helyzete most nagyon nem jó. Sajnos a cigányság önerőből kiemelkedni nem tud. Ehhez kormányzati és össznépi akarat kell! Természetesen a cigányoknak is akarni kell. Sokan nem is akarják, hogy a cigányok felzárkózzanak, mert úgy gondolják, hogy erről csak a cigányok tehetnek. Ez nem igaz. Mi is építettük az országot, csak mi mindig másodrangú állampolgárként voltunk kezelve, fizetve. Most is. A tanulás az egyik legfontosabb dolog. Utána a munka!

– Lát-e fejlődést a cigány-nem cigány kapcsolatokban a negyven évvel ezelőttihez viszonyítva?

– Mikor én még gyerek voltam, ennyire azért nem volt divat cigányozni. Csak a buta, tanulatlan emberek tették. Sokkal elfogadóbbak voltak a magyarok! Segítettek a cigányoknak. Emberszámba vettek minket. Együtt dolgozott cigány-magyar, sokan elismerték a cigányok munkáját. Persze voltak akkor is ellenséges viselkedésű magyarok, de elenyészően kevés. A többi magyar le is torkollta, ha valamelyik cigányozott. Most tényleg lehet érezni, hogy mennyire megváltozott a közhangulat, de minden téren. A helyzet nagyon rossz. Ennyire rossznak soha nem éreztem, mint most. Én gyermekkorom óta magyarok között éltem, és soha nem éreztem ilyen mérhetetlen gyűlöletet a cigányság felé.

– Mit gondol, hogyan, mi módon lehetne javítani a cigányság helyzetén a mai világban? Tanulással? Munkahelyekkel?

– Véleményem szerint a cigányságon a tanulás, a munka az, ami elsősorban segíthet. Most nem közmunkára gondolok elsősorban, hanem tisztességes munkáért tisztességes bérre! De ezt minden dolgozó emberre is értem. Tudom, hogy sok az iskolázatlan, tanulatlan a cigányok között. De mégis azt gondolom, hogy rengeteg olyan munka van, amit a cigányok meg tudnak csinálni képesítés nélkül is. Például mezőgazdaságban, gyárakban dolgozni, iskolákban takarítani és így tovább. Nem utálni kell a cigányokat, hanem munkát adni nekik. Ez lenne az ésszerűbb, olcsóbb, gazdaságosabb. A szociális háló már úgyis szinte a nullával vetekszik. A cigányok többsége dolgozni akar, csak adjanak nekik esélyt! Mindenki csak nyerne azzal, ha felkarolnák a cigányokat ilyen szempontból. Adóznának, hasznot termel-

nének, felpörgetnék a gazdaságot. Csak kormányzati akarat kellene, hogy felemelkedjen a cigányság a gödörből. Önmaguktól képtelenek. Ha jobb körülmények között élnének a cigányok, sokat javulna a társadalmi megítélésük is. Az oktatásban a tanárok hozzáállásán is nagyon sok múlik. Már az óvodában el kellene kezdeni a felzárkóztatást. A cigányok is látnák, hogy meg vannak becsülve, szerintem a gyerekeiket is arra ösztönöznék, tanítanák, hogy tudjanak kulturáltan viselkedni, beszélni.

– Miket lát a legnagyobb problémának mostanság a cigányság oldaláról?

– Én nem örülnék annak, hogy mi cigányok többen lennénk, mint a magyarok. A cigányok nincsenek még azon a szinten, hogy tényezők legyünk egy ország vezetésére, ráadásul széjjel is húznak. Nem tudnak összetartani. Sajnos vagy ötven évvel el vagyunk maradva a magyaroktól. De én azt veszem észre, hogy a cigányok többsége nem is akar egyedi uralmat. A cigányok csak élni szeretnének, békében nevelni a gyerekeiket. Normális körülmények között és tisztességes fizetésért. A cigányok nem akarnak vezető szerepet, legalábbis az idősebbek és a középkorúak. Csak ránk erőltetnek dolgokat, például a politika. A legtöbb cigány sohasem politizált. Nem is értünk hozzá.